

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS

Voor de Stad . . . f. 12.
Franco per post . . . 14.

(Verschijnende driemaal in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

DICERE VERUM QUID VERTAT

ADVERTENTIE:

15 cents de regel.
Behalve 35 cents regel
naar de plaats van bestemming.

In de *Catholijke Nederlandsche Stemmen* van zaterdag jl. vinden wij een merkwaardigen brief, door den graaf de Bési, Apost. Administrator van Nanking, aan Mgr. Grooff geschreven. Deszelfs belangrijkheid noopt ons, dien ook aan onze lezers mede te deelen.

Vertaling van eenen Brief

van den Graaf de Bési, Bisschop van Canopus, Apostolisch Administrator van Nanking en Vicaris Apostoliek van Xan-Tong, aan zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid J. Grooff, Bisschop van Canea i. v. z. Apostolisch Vicaris voor Neerland's Oost-Indische bezittingen, enz. enz.)

Hoogwaardigste Heer!

De Eerwaardige Bisschoppen, Passerius, Sica, Rocher en anderen, hebben zoo veel verhaald van de heelefde ontvangst en hartelijke liefde, die zij te Canopus bij U Hw. ondervonden hebben, dat ik, schoon onbekend en de geringste der Bisschoppen, niet mag nalaten, om aan uw Hoogwaardigheid op den grond van mijn hart, den opregtesten dank daarvoor te betuigen. Trouwens wat aan mijne Zendingen gedaan wordt, erken ik aan mij zelven gedaan, en indien een dronk water, uit liefde tot God, niet onbeloond zal blijven, hoe groot zal dan de beloning zijn voor de liefde van uwe Hoogwaardigheid, wier edel en mild hart niet slechts een dronk water, maar veel grootere gunsten aan mijne Zendingen geschonken, en uw huis voor hen geopend heeft. God gese, dat mijne wenschen, voor uwe Hoogwaardigheid ten Hemel opgezonden, verhoord worden, en uit de schatkamer zijner barmhartigheid doe Hij U Hw. dit, als in het andere leven, de vermelding van voor zoo vele bewijzen uwer uitstekende goedheid.

In de laatstvergeene maand ben ik om Missie in de stad Hong-Kong aangekomen, waar ik slechts korten tijd zal ophouden, om van daar mijn diocces Nanking of lijer Xan-Gai, terug te keeren. — In genoemde Missie genieten wij, door Gods onuitsprekelijke goedheid, een gewenschten vrede, terwijl het goddelijk woord allerwege verkondigd en verheerlijkt wordt. — Sedert dat de Chinese Keizer ons godsdienst-vrijheid vergund heeft, hebben vele Heidenen de duisternissen en schaduwen des doods verlaten, en nu reeds tellen wij in de provincie Nanking bijna 2000 ontheochumeni. — Even zoo vele heidensche kinderen, die door barbaarsche ouders of verlaten, of aan gewissensdood ten prooi waren gesteld, zijn in de wateren der doopen herboren, en, zoo wij hopen, reeds ten hemel bijengegaan. — Ontelbare kinderen, wij vertrouwen het vastelijk, zullen nog het licht der waarheid komen, vooral dan, wanneer het Gode zal behagen, meerdere arbeiders van wijngaard te zenden.

De Eerwaardige Zendingen zullen met mij werkzaam zijn, zoowel in het diocces, waarvan he-

Apostolisch bestuur aan mijne zwakheid, is een trouwd, als in de provincie Xan-Tong, waarvoor ik als Apostolisch Vicaris bevoemd ben.

Wij liefen hier bij de vijf en zeventig duizend Christenen, maar helaas! veel te weinig zijn de arbeiders voor zoo een grooten en vruchtbaren oogst!

Ik beveel mij zelven en de mijnen dringend in U Hw. gebeden, en mag ik aan uw Hoogwaardigheid ten dienste kunnen zijn, wies vertekend, dat hij nooit iets zoeter en aangenaamer zal wesen, dan door daden mijne dankbaarheid aan uw Hw. te toonen.

Middelerwijl blijve ik God bidden, dat Hij uw Hoogwaardigheid steeds beware en behoude, terwijl ik mij met een diepen eerbied onderteeken

Hoogwaardigste Heer!

U Hw. afgetuimdigste Dienaar

(W. g.) + LUD. DE BESI,

Bisschop van Canopus, Apostolisch Administrator van Nanking en Vicaris Apostoliek van Xan-Tong.

Hong-Kong 7 maart 1846.

Welk een contrast! De Keizer van China geeft in de negentiende eeuw aan zendingen, die hem onbekend zijn en uit een vreemd land aankomen, volkomen vrijheid om hunne godsdienst uitte oefenen, en aan zijne onderdanen laat hij de vrije keus, om die bij te wonen en te omhelzen; terwijl een Nederlandsch minister, in diezelfde eeuw van zoogenaamde vooruitgang en verlichting, een koloniaal regeringstelsel handhaaft en verdedigt, waarbij tien miljoen zijner natuurgenoeten niet alleen veroordeeld worden, om, na den eigendom van hunnen geboortegrond verloren te hebben, ook de vruchten van hunnen persoonlijke arbeid af te staan, maar die nog daarenboven, tot belooning daarvoor, beroofd worden van de weldaad eener zedelijke en godsdienstige beschaving, die het christendom bij een groot gedeelte der Aziatische volken verspreid heeft.

De ongelukkige slaven eener drukkende autocratie! Na op het altaar des vaderlands het offer gebracht te hebben der vruchten, die zij, bij het storten van hun bloedig zweet, onder de brandende zonnestralen der verzengde luchtstroken aan den grond ontwoekerd hebben, worden zij, als gedweeë slachtoffers van het koloniaal despotisme nog systematisch verstoken, niet slechts van een billijk materieel loon, ten koste waarvan zoovele Indische ambtenaren aan de lusten der weelde kunnen voldoen, maar ook van de zedelijke belooning eener godsdienstige beschaving, waarop zij regtens aanspraak hebben.

Welk een in het oog springend verschil!

Een heidensch keizer laat in de negentiende eeuw zijnen vrijen gang aan den loop der christen godsdienst en beschaving onder zijne heidensche onderdanen; terwijl een Indisch Gouverneur-Generaal, die de noodlottige beweging geeft aan het verfijnde raderwerk van den bestaanden kolonialen regeringsvorm, zich in diezelfde eeuw niet ontziet, om ten aanzien van het beschaafde Europa, de gevolgen van het despotiek regerings-systeem zoo ver te drijven, dat hij zijne christen-onderdanen, die catholijk zijn, op eene wreede wijze berooft van datgene, wat hun op aarde het dierbaarst is, van hunne godsdienst namelijk, en daardoor de heiligste hunner burgerregten, waarbij hun de vrije uitoefening der godsdienst was gewaarborgd, aanrandt, verkracht; ofschoon hij in last had, die te handhaven en den heiligschennis te straffen.

Treffend is de tegenstelling! De Keizer van het Hemelsche Rijk vaardigt in onze dagen een manifest uit, waarbij de vrijheid van het christendom in geheel het keizerrijk wordt afgekondigd en bijgevolg ook de vreemde catholijke bisschop met zijne onderhoorige priesters worden gewaarborgd, om de godsdienst die zij belijden te mogen uitoefenen, verkondigen en uitbreiden, terwijl een christen-Gouverneur van Neerland'sch-Indië omrent denzelfden tijd de catholijke godsdienst uit Indië niet slechts verbant, en zijne christen-onderdanen op eene wederregtelijke wijze van derzelve uitoefening berooft, door eenen Nederlandschen Bisschop met vier zijner onderhoorige priesters, naar den luim van zijn willekeurig despotisme te verbannen maar nog daarenboven zijne catholijke onderdanen verdrijft uit het wettig bezit hunner kerkelijke goederen, en te oppermagtig weg-schenkt aan wederspannige priesters, die hij als zieleherders opdringt.

Het is waar, de bloedende wonden, die door zoo een wreed despotisme diep in het hart werd geslagen van den catholijken Nederlandschen burger, is ten deele geheeld door het koninklijk besluit van den 5 maart 1846. Hoogwaardige Vicaris is door de eerbiedschapenheid van onzen dierbaren Vorst gehandhaafd in zijn goed regt ten opzichte van drie wederspannige en schismatische priesters; het negatieve gedeelte van het koninklijk besluit volgens beginselen van regt en billijkheid opgelost, maar nog altoos moeten wij onze bliken eerbiedig blijven ophieven tot den Vorst, waar de regtvaardigheid zetelt in het koninkrijk.

hart van Nederlands Vorst voortdurend moeten wij onze stemmen doen hooren aan den geëerbiedigden Opperbestuurder der kolonien, van wien alléén v. Medig regt te verwachten is. Van den Koning, wiens liberaal karakter bekend is, moete wij onophoudelijk vragen, dat ons hergeven worde, wat ons ontnomen is: dat de wederregtelijk verbannen kerkvoogd, met zijne onderhoorige priesters spoedig derwaarts mogen terugkeeren, om den troost der godsdienst te kunnen mededeelen aan burgers van den staat, die daarnaar snakken en voldoening hunner billijke en regtmatige verlangens uit het moederland afwachten. Omdat de Koning een regtvaardig hart heeft, en geen onrecht kan zien zonder het te wraken, daarom, wij mogen het met grond verwachten, zal het goed regt der verdrukten zegevieren en de stem der waarheid, door zijne catholijke onderdanen aangeheven, zal tot den voet des troons doordringen en aldaar gehoord en verhoord worden.

TURKIJE.

KONSTANTINOPOL 20 juli. Zie hier eenige bijzonderheden omtrent de ontvangst door Mehmet Ali bij den Sultan genoten. De Sultan verspreide en ontving den Onderkoning staande; doch Mehmet-Ali, den jongen soeverein naderende, boog zich reeds om zijn voorhoofd te leggen in het stof der voeten van den afstammeling van Osman, maar Abdal-Medjid, hem niet goedheid opbeurende, zeide: *Sen babaley, gij zijt mijn vader, (of: gij zijt mijn voogd) gij zijt mijn oudste vizier, zit neder.* De Onderkoning aarzelde nog naar de Sultan drong aan en wees hem zijne plaats aan in eenen armstoel bij de kanapé, waarop hij zelf gezeten was. Al de dignitarissen van het Rijk, die bij deze plegtige ontvangst te genwoordig waren, stonden. De Sultan wenschte hem geluk over zijne gezondheid, die volmaakt scheen naar zijnen hoogen ouderdom; daarna vroeg de pacha verlof zijne officieren den Sultan te mogen voorstellen, hem tevens van hunne innige verknochtheid verzekerende. De Sultan hernam dat hij wenschte dat de Voorzienigheid nog lang zijne jaren zou sparen en hem in de gelegenheid stellen kunnen Vorst groote diensten te bewijzen. Over deze woorden vol welwillendheid getroffen, antwoordde Mehmet-Ali: Men koopt gewoonlijk de slaven van twaalf tot vijftien jaren; in strijd met dit gebruik heeft Uw Hoogheid heden eenen slaaf aangeworven, die niet minder dan acht en zeventig jaren telt. De bijeenkomst duurde lang en Mehmet-Ali verliet het paleis, levendig getroffen door het hartelijk onthaal, dat hij van den Sultan genoten had. Daags na zijne aankomst ontving Mehmet-Ali het bezoek van al de hooge ambtenaren, behalven van den groot-vizier, die hem eerst den Tweeden dag bezoekt. Mehmet-Ali ging hem op zijne beurt bezoeken en de groot-vizier trad buiten zijne appartementen, om hem te ontvangen. Daarna begaf Mehmet-Ali zich te paard naar het graf van den Sultan Mahmoud; hij was in een turkischen overrok gekleed, waarmede hij het egyptisch kostuum verwisseld had. Sedert zijne aankomst legt Mehmet-Ali een onghoerde mildaardigheid aan den dag. Aan elken bedelaar, welken hij ontmoet laat hij 4 ruppies (een goudstukje van 60 cents waarde) geven. Hij heeft bij zijn bezoek van den Sultan bene gien geschonken van 250,000 piasters; bij den groot-vizier 150,000 piasters, 20,000 bij Khoros 15,000 bij den cheik-el-islam. Zijne liegden daaraanleggen volgen stipt het ontvangen bevel van geen penning, van wien het ook zijn moege te ontvangen.

Mehemet-Ali heeft een geheimlijken omst met den Sultan gehad en is der Sultane-Moeder voorgesteld. Hij heeft te Soutari een wapenschötwing en een exercitie met vuren bijgewoond. Hij zal met den Sultan het middig maal gebruiken en zal om de dagen op het kerkhof van Thapido brengen. Het voornemen van Mehmet-Ali's, om na veertien dagen Konstantinopel te verlaten. Hij heeft reeds naar Cavali, zijn Vaderland, geschreven, om kennis te geven dat hij zich aldaar zou ophouden, om nogmaals voor het laatste bij het graf zijns vaders te bidden.

DUITSCHLAND.

De synode van Berlijn hield zich bij voortdurend bezig met het gewigtig vraagstuk of de candidaten tot de evangelische kerkdienst gehouden zijn voor hunne bevestiging, een geloofsformulier te bevestigen en welk dat formulier wezen zou. Het eerste gedeelte der vraag is toestemmend bevestigd met 65 stemmen tegen 5. Het voorgesteld formulier van geloofsbelijdenis is aangenomen met 60 stemmen tegen 10. Maar wat het eedsformulier betreft, is algemeen besloten dat het op niets anders doelen zou dan op eenstemmigheid der leerstellingen met de Schrift, en op het grondstellig gezag van het woord Gods. Dit was klaarblijkelijk de moeilijkheid vermijden in plaats van haar uit den weg te ruimen; ook heeft de synode besloten alle meer bepaalde beslissing uit te stellen, tot dat men er toe gekomen zal zijn om te beschrijven wat men wenselijk doop de uitspraak verstaat. Inderdaad, dit is een vraag, welke oplossing aller noodzakelijkst is; alleen is het te bewonderen, dat men zich eerst heden daarmee bezig houdt, terwijl die zo gewigtig en heilzaam geachte unie reeds sedert bijna dertig jaren voltrokken is. De studenten van de universiteit van Giessen (hertogdom Nassau) hebben ten dier tooneelen hernierwd, welke eertijds dikwijls voorvielen in de duitsche steden waar universiteiten gevestigd waren, doch waarvan men sedert vele jaren geen voorbeeld gezien had. Ten gevolge van een gerezend verschil tusschen eenigen hunner met de academische overheden, hebben allen ten getale van 400, de stad verlaten, hunne vrienden, rappers enz. in eenen reide, naar hunne senten op eenigen afstand van Giessen opgeslagen. Alzamen te vertrekken hebben, zij den academischen Senaat doen weten, dat zij niet eerder naar Giessen zouden terugkeeren, dan nadat hun regt wederzaren zou zijn. Deze dagen overleed te Darmstadt de beroemde organist en komponist, Christian Heinrich Rinck, in den ouderdom van 76 jaren. De dwangmaatregelen door den mederegerenden vorst van Hessen Cassel uitgevaardigd, betreffen niet alleen de rongeansen, zij strekken zich uit tot over de herdoopers en vooral tot alle catholiken van de *Vrienden des Lichts*. Een naamlijst van al de aanhangers dier drie secten moet door de plaatselijke overheden van al de gemeentelid opgezonden worden aan het ministerie opgezonden worden. Het woorchrift luidt dat daarin vermeld moet worden gemaakt van de beweegredenen huns afvals van de godsdienst van den Staat; dat men trachten moet hen daartoe terug te brengen door herderlijke lessen en vermaningen en ingeval van nalatigheid, dien bekend moet maken met de gestrengheid der nieuwe wetten, welke tegen hem zijn uitgevaardigd. Aan de overheden der steden Hanau, Marburg (en Hersfeld), die de uitspraak genomen hadden, om door verzoekschriften ten voordeele der afgescheidenen tusschen beide te treden, heeft het gouvernement een strenge berisping doen geworden met de uitdrukking van het persoonlijk geslacht des Souvereins. De leerzamer bij het gymnasium te Cassel, Schell, de secte der dwangmaatregelen hebbende, was van zijn ambt ontsaet, maar had, withoofde van bijzondere redenen, zijn tractement behouden. Thaus is hem dit ook

ontnomen te zijn met alle hoop, en weder is zijn bediening hersteld te worden. Wij achten het gepast hier nogmaals te herhalen dat die gestrengheden geenzins het gevolg zijn van de eischen der catholiken, zij in gedeelte te wijken aan verzoeken om het evangeelie consistorie en gedeelte aan de teigene geveerde van den prins die niet wil dat de dwaze en nudaal ge-roomerij van het rationalismus in zijne Staten uitbreiding vinden.

De *Alge. Preuss. Zeit* geeft een omstandig verhaal van de onrusten te Keulen. Het verslag van het officieel blad verschilt weinig van datgene wat de *Köln. Zeit.* en de particuliere correspondenten vermelden. Alleen ontkeert het berijnsch orgaan dat de troepen teruggetrokken zijn en de zong van de orde te handhaven zou toevertrouwd worden zijn aan compagnen van de burgerwacht, doch het is klaarblijkelijk dat de *Preuss. Zeit.* met de woorden speelt.

ENGLAND.

LONDEN 12 augustus. Het vraagstuk der afschaffing van de lijfstraffen in het britsch leger is gisteren in het Hoogerhuis behandeld geworden, bij gelegenheid van het aanbieden van een aantal verzoekschriften, waarbij deze wijziging in het militair wetboek gevraagd wordt. De hertog van Wellington heeft daaromtrent dezelfde verklaringen afgelegd, welke lord John Russell in het Lagerhuis gegeven had, namelijk dat de straf der stokslagen noodzakelijk is om deucht in het engelsch leger te behouden, hetwelk overigens, naar het beweren des edelen hertogs, onder dit oogpunt het eerste leger der wereld is. Hij heeft geëindigd met te zeggen dat hij hoopte nog lang genoeg te leven, om de lijfstraffen geheel afgeschaft te zien. In diezelfde zitting heeft lord Beaumont mededeeling gevraagd der diplomatische briefwisseling, welke heeft plaats gehad tusschen het engelsch cabinet en de hoven van Weenen, Berlijn en St. Petersburg. De edele lord ondersteunde zijn voorstel op drie beweegredenen. 1. Omdat het een pligt voor Engeland is, de hand te houden aan de uitvoering van tractaten, waaraan het medegewerkt heeft. 2. Omdat het waken moet voor de handhaving van het etenwigt der magten in Europa. 3. Omdat de menschelijkheid vordert, dat het tusschen beide kome, wanneer hare wetten geschonden worden. De redenaar trachtte te betoogen dat de onafhankelijkheid van het gemeenbest Krakau, gewaarborgd door het congres van Weenen, geschonden is door de maatregelen, welke de drie mogendheden genomen hebben om den poolschen opstand te dempen. Na gezinspeeld te hebben om de door de Boeren van Gallicie gepleegde wredeheden, welke het oostenrijksch gouvernement noch bestraft heeft, heeft lord Beaumont de hoop geuit, dat de minister van buitenlandsche zaken de noodige stappen zal doen om de herhaling van zulke bedroevende buitensporigheden te voorkomen. De markies van Lansdowne, voorzitter van den raad, heeft zijn teedere betuigd, dat de gebeurtenissen van Krakau de schennis van het congres van Weenen ten gevolge hadden gehad, voor zoo veel aangaat de onafhankelijkheid dier republiek. Hij heeft er bijgevoegd dat in dit oogenblik, de Conferencie zich onledig houdt met het beraamen der middelen om de bezetting van Krakau te doen ophouden en er het burgerlijk en geregeld gezag te doen herleven. Wat aangaat de buitensporigheden, waaraan het oostenrijksch gouvernement de hand zou geleend hebben, de edele lord weigert daaraan geloof te slaan, zoolang deze zaak niet officieel bewezen is. De hertog van Wellington heeft ook het woord gevoerd, om te verklaren, dat noch de Kamer, noch het gouvernement, regt hadden zich met de inwendige zaken van andere landen in te laten.

